

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina,

în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina către notarul Răciula Valeria, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Camera Notarială a Republicii Moldova, cu privire la constatarea nulității actelor administrative și actelor juridice,

împotriva deciziei din 21 mai 2025 a Curții de Apel Centru, prin care s-a respins cererea de apel depusă de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, și s-a menținut hotărârea din 11 aprilie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

(Dosarul nr. 3ra-78/26

Nr. PIGD 2-21182245-01-3ra-03022026)

Recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹. Art. 246 alin. (2) lit. a¹) din Codul administrativ. Dezacordul recurenților cu decizia instanțe de apel nu constituie un temei de casare a ei..

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (V. Dodon)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, A. Cașcaval, V. Sârbu)

27 mai 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților, admisibilitatea recursului depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 10 decembrie 2021, Bușev Ghenadie și Bușeva Irina s-au adresat cu o acțiune în contencios administrativ către notarul Răciula Valeria, Ministerul Justiției al RM, Camera Notarială a RM, cu privire la constatarea nulității actelor administrative și actelor juridice.

2. În motivarea acțiunii depuse au indicat că la jumătatea lunii ianuarie a anului 2018, Bușeva Irina a văzut pe internet o campanie publicitară de la BC „Moldindconbank” SA cu denumire atractivă, dar care s-a dovedit a fi înșelătoare „Credite cu 5 %”, în care s-a propus refinanțarea fără comision de la o altă organizație de credit, în cazul lor era OCN „Microinvest” SRL, la care aveau credit în sumă de 220 000 lei fără gaj, dar cu dobânda anuală de 13,5 %. În campania publicitară de la BC „Moldindconbank” SA, în oferta „Credite cu 5 %” nu a fost indicat nimic despre asigurarea creditului cu contractul de ipotecă cu formula executorie, care încalcă grav condițiile art. 4 - Informații standard, care trebuie incluse în publicitatea Legii nr. 202 din 12 iulie 2013 privind contractele de credit pentru consumatori.

3. Au indicat reclamantii că notarul Răciula Valeria împreună cu fosta reprezentantă a băncii BC „Moldindconbank” SA au acționat cu rea-credință față de ei. Contractele de ipoteca au fost semnate de ei, exclusiv prin inducere intenționată în eroare, fără explicații, prin dol și viclenie, fără traducerea din limba de stat în limba rusă a conținutului acestor contracte de ipotecă pentru Bușeva Irina, care nu posedă limba de stat. La data de 06 martie 2018 la sediul notarului Răciula Valeria, Bușev Ghenadie și Bușeva Irina au intrat spre finele zilei de lucru, cum a și fost posibil planificat, ceea ce se simțea în comportamentul agresiv și grăbit cât al notarului Răciula Valeria, atât și al reprezentantului băncii Țurcan Nina. Iar, Bușev Ghenadie și Bușev Irina se aflau într-o situație de constrângere financiară totală. După ce a fost aprobat așa numitul credit bancar de BC „Moldindconbank” SA, iar, Bușev Ghenadie, la solicitarea Băncii, a depus cererea de închidere anticipată a creditului care îl avea la OCN „Microinvest” SRL, deși relațiile cu ultima erau deja închise, iar condițiile propuse de către bancă privind semnarea contractului de gaj se transformaseră în semnarea contractului de ipotecă cu ascunsa formulă executorie.

4. Au susținut că reprezentanta băncii prin explicațiile oferite a mințit că contract de gaj și contract de ipotecă este unul și același, iar formulă executorie

este o „formula nouă”, procedură „standard” pentru toate contractele de ipoteca și fără această „formulă” contractele nu pot să fie semnate. Pentru ca clienții să nu aibă timp să se gândească, să cântărească și să discute totul bine, de către reprezentantul băncii BC „Moldindconbank” SA, Țurcan Nina și notarul Răciula Valeria, cu care această bancă cooperează îndeaproape, la semnarea acestor contracte de ipotecă a fost creată în mod deliberat o graba artificială, din cauza căreia, inclusiv și notarul, a comis greșeli de drept în punctul 3 al Contractelor de ipotecă. În contractele de ipoteca nr. 1127 și nr. 1128 din 06 martie 2018 este indicat că „actele ce confirmă dreptul de proprietate asupra imobilului ipotecat se vor păstra la creditorul ipotecar” este o greșeală de drept și o minciună, de fapt actele se dețin la „debitorii ipotecari”, iar în punctul 3 al contractului de ipotecă nr. 1126 din 06 martie 2018 este indicat că „actele ce confirmă dreptul de proprietate asupra imobilului ipotecat se vor păstra la debitorul ipotecar”, aici e evident că banca și notarul aveau intenția de a induce în eroare de comun acord pentru a fi semnate aceste contracte de ipotecă, pentru că notarii nu fac astfel de greșeli, când toate acțiunile notarului și a reprezentantului băncii sunt cu bună-credință și fără grabă.

5. Au mai menționat că în punctul 6 al contractelor de ipotecă este arătat precum că Bușev Ghenadie și Bușeva Irina declară și garantează, că creditorul a informat debitorul privitor la toate aspectele contractelor de ipotecă. Aceasta nu corespunde adevărului, pentru că până în ultimul moment știau că semnează la notar contracte de gaj, cu care nimeni preventiv nu le-a făcut cunoștință.

6. Totodată, reclamantii au considerat că situația formată de bancă cu rea-credință era pregătită din timp, cu intenție dolosivă, reieșind din faptul că aceste acțiuni au fost întreprinse de două și mai multe persoane în comun acord, care cad sub condițiile art. 190 din Codul penal – escrocheria.

7. Având în vedere, că Bușeva Irina, care avea calitate de al doilea debitor ipotecar, conform contractelor de ipotecă semnate nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018, nu posedă limba de stat (copiile la 8 acte notariale întocmite de 6 notari diferiți în perioada de 2007-2020, care atestă acest fapt, sunt anexate) notarul Răciula Valeria, preîntâmpinată de acest fapt, a fost obligată să traducă conținutul contractelor de ipoteca din limba română în limba rusă cu înscrierea despre acest fapt important în conținutul contractelor de ipoteca, cât și în girul acestora, dar aceasta nu a fost făcut. Acest fapt face trimitere directă la lipsa consimțământului expres al Irinei Bușeva la posibila înstrăinare a casei, făcând referire la art. 21 din Codul familiei. Bușeva Irina, fiind cu intenție directă indusă în eroare, a fost nevoită să semneze contractele de ipotecă și contractele de fidejusiune, neînțelegând ce semnează și ea nicidecum nu poate avea statut de debitor solidar. Banca nu este în drept de a o numi pe ultima copârâtă și, mai mult ca atât, debitor solidar în acest litigiu dubios. Aceste contracte de ipotecă, semnate de persoana care nu posedă limba de stat și care a fost intenționat indusă în eroare, nu pot produce efecte juridice. Acțiunile se petreceau într-o atmosferă de grabă artificială cu scopul de a nu permite lui Bușev Ghenadie și

Bușeva Irina să gândească chibzuit, pentru a lua o decizie bine cântărită. Evident că aceste împrejurări grele au fost create de bancă, de care mai apoi a și profitat.

8. Au considerat reclamanții că împrejurările descrise mai sus sunt temei pentru declararea nulității contractelor de ipotecă nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018, cu declararea ilegalității acțiunilor notarului Răciula Valeria, pentru că au fost comise încălcări grave ale Codului de etică al notarilor din Republica Moldova și a Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, făcând în acest sens referire la art. 2 și art. 5 alin. (4).

9. Au invocat că notarul nu a considerat important faptul că Bușeva Irina nu posedă limba de stat, în familie este vorbită numai limba rusă, este originară din familie rusă, a absolvit liceul în limba rusă, universitatea – în limba rusă, copilul vorbește numai în limba rusă, merge la școala primară rusă. În consecință, actul notarial este menit să confirme și să constate circumstanțe stabilite de notar este nul în cazul în care nu are efect juridic. Deci, de facto, notarul nu poate să confirme că părțile au înțeles conținutul actului, care este alcătuit în limba necunoscută și nu a fost tradus în limba rusă.

10. Mai mult ca atât, au susținut că potrivit articolului 19 al Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, notarul redactează actul potrivit voinței părților în condițiile prevăzute de lege (aceasta a fost condiția Băncii, dar nu voința lui Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, ei nu puteau să dorească așa ceva, ei sunt sănătoși la cap.)

11. În continuare, cu referire la art. 22 Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, au relevat că, atât notarul, cât și reprezentantul băncii, Nina Țurcan au fost preîntâmpinate că Bușeva Irina nu cunoaște limba de stat. Traducerea verbală a actului notarial substituie citirea acestuia dacă solicitantul declară că posedă limba în care se traduce și a înțeles sensul actului. Dacă la cererea solicitantului, traducerea s-a efectuat în scris, textul tradus se transmite solicitantului pentru a fi citit sau se citește în glas de către persoana care a tradus. Nu a fost tradus nimic în limba rusă și nu a fost făcută nici o mențiune despre acest fapt în girul notarial.

12. Totodată, au invocat că, notarul nu a vorbit cu Bușeva Irina ca să constate așa faptă simplă precum că nu posedă limba de stat, pentru că conversând cu ea, notarul avea să înțeleagă imediat că ea nu posedă limba de stat, încălcând astfel, prevederile art. 24 al Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială.

13. În legătură cu faptul că contractele de ipotecă nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din data de 06 martie 2018, nu au fost traduse din limba de stat în limba rusă de către notar și nu au fost efectuate înscrierile despre acest fapt în contractele de ipotecă, notarul Răciula Valeria a comis greșeli grave de drept, care potrivit art. 28 alin. (6) din Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, pot fi remediate doar cu acordul părților și doar prin întocmirea unui alt înscris; nu se vor rectifica prin această procedură erorile de

raționament juridic și nici alte erori sau omisiuni care nu pot fi calificate drept erori materiale sau omisiuni, acestea putând fi remediate doar cu acordul părților și doar prin întocmirea unui alt înscris.

14. În acest context, reclamantii au pretins că Bușeva Irina a fost indusă în eroare de notarul Răciula Valeria, care nu a tradus textul contractelor de ipotecă și nu s-a încredințat, precum că pentru părți tot este clar și că toate acțiunile sunt întreprinse de părți din libera propria voință, potrivit Legii nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat din 18 august 2017.

15. În continuare, au menționat că potrivit art. 50 al Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, persoana care desfășoară activitate notarială autentifică actele juridice pentru care legislația stabilește o formă notarială obligatorie. La dorința părților pot fi autentificate și alte acte juridice, pentru care nu este prevăzută autentificarea notarială obligatorie. Persoana care desfășoară activitate notarială are obligația de a explica părților sensul și importanța proiectului actului juridic și de a verifica conformitatea conținutului lui cu intențiile reale ale părților și dacă nu este în contradicție cu legislația.

16. În circumstanțe descrise, reclamantii au susținut că intențiile reale ale părților indicate în contractele de ipotecă, autentificate de notarul Valeria Răciula, nu corespund cu adevărul, pentru că Bușev Ghenadie și Bușeva Irina nu au solicitat încheierea contractului de ipotecă, aceasta a fost condiția băncii.

17. În continuare, cu referire la art. 54¹ din Legea nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat, au susținut că nu au solicitat investirea cu formulă executorie, mai mult ca atât n-au știut că va fi contract de ipotecă, dâșii știau despre contract de gaj, respectiv, au invocat că aceasta condiția a fost a băncii fără discuții și fără explicații.

18. Drept urmare, reclamantii au considerat că, în consecință, toți acești factori enumerați au avut influență majoră asupra capacității normale de apreciere a acțiunilor, întreprinse la semnarea contractelor de ipotecă. Or, Bușev Ghenadie și Bușeva Irina nu au avut posibilitatea să verifice în liniște contractele, să înțeleagă pericolul lor. În luna martie 2021, au recepționat de la bancă a avizurile de executare a ipotecii, care au fost emise după ce au solicitat de la bancă informație veridică pentru identificarea creditorului, conform art. 865 din Codul civil, cu preîntâmpinarea băncii privind suspendarea plăților în legătură cu faptul că pe parcursul a doi ani banca nu poate oferi dovezi că deține contractele de credit în original, dar Contractele de ipotecă cu nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018, sunt contracte accesorii și nu produc efecte juridice de sine stătător în lipsa contractelor de credit în original.

19. Au mai susținut reclamantii că notarul Răciula Valeria a ignorat scrisoarea Irinei Bușeva din 14 martie 2021, prin care a fost preîntâmpinată despre faptul că contractele de ipotecă nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din data de 06 martie 2018 sunt afectate de nulitate absolută și urmează a fi anulate.

20. Suplimentar, reclamanții au susținut că prin scrisoarea din 07 martie 2021 au preîntâmpinat și Președintele Comitetului de Conducere BC „Moldindconbank” SA, Borissov Nikolay despre faptul că contractele de ipotecă numite sunt nule. Însă, pe parcursul perioadei de timp, cât așteptau de la banca și de la notar răspunsul și careva acțiuni adecvate la solicitările adresate cu intenția de a hotărî situația formată pe calea amiabilă, în mod extrajudiciar, banca pe ascuns a pornit cu rea-credință executarea ipotecii. Toată procedura de executare a ipotecii, întemeiată pe contractele de ipotecă nule, cu multe greșeli grave de drept, autentificate de notarul Răciula Valeria, este executată de persoana neidentificată până în prezent nu a prezentat împuternicirile sale, dar se prezintă ca presupusul reprezentant al BC „Moldindconbank” SA, Andrei Mămăligă, care activează în baza ordinului de angajare cu nr. 264-p falsificat, de la BC „Moldindconbank” SA de care la moment se ocupă Procuratura Generală și MAI RM. Or, această copie a ordinului nr. 264-p nu este autentificată cu ștampila de către BC „Moldindconbank” SA privind corespunderea cu originalul, cum este făcut pentru toate copiile anexate la dosarul de executare. Ulterior, la 23 iunie 2021, în legătură cu încălcarea gravă a drepturilor sale, au contestat în instanța de judecată contractele de ipotecă nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din 06 martie 2018, iar, la data de 01 iulie 2021 au depus petiția către Camera Notarială cu nr. 373, la care au primit răspuns cu încălcarea tuturor termenilor, abia, la data de 25 august 2021, după 55 zile.

21. Nefiind categoric satisfăcuți de răspunsul primit din data de 25 august 2021, reclamanții la data de 24 septembrie 2021 către Camera Notarială au expediat prin intermediul poștei terestre scrisoarea cu nr. DS8000224526AR, cu cererea de a lua măsuri și a readresa această petiție către Ministerul Justiției al RM cu informarea lor despre acțiunile întreprinse.

22. Reieșind din faptul că nici Ministerul Justiției al RM și nici Camera Notarială a RM nu i-au informat despre rezultate pe parcursul a 60 zile, la data de 21 noiembrie 2021 către Ministerul Justiției al RM cu nr. 2631 din 22 noiembrie 2021 și către Camera Notarială cu nr. 887 din 22 noiembrie 2021 a fost adresată exprimarea voinței privind ridicarea licenței notarului Răciula Valeria în legătură cu ilegalitatea acțiunilor notarului, condiționat de schimbul ilegal al teritoriului de activitate din orașul Orhei în municipiul Chișinău fără experiență minimă de 5 ani și fără concurs obligatoriu, totodată, în legătura cu lipsa competenței, imparțialității și a profesionalismului, din cauza căreia au fost grav încălcate drepturile lor, în care Bușev Ghenadie și Bușeva Irina au cerut explicații, de ce în răspunsul nr. 223 din 09 august 2021 a președintelui Camerei Notariale la petiția din 01 iulie 2021, înregistrată la Camera Notarială, cu nr. de intrare 373 din 02 iulie 2021, Alexandra Vidrașcu a ascuns faptul precum că activitatea notarului Răciula Valeria a fost suspendată.

23. După ce la data de 23 iunie 2021 au contestat contractele de ipotecă nr. 1126, 1127, 1128 din 06 martie 2018 în instanța de judecată, la data de 26 iunie 2021 notarul Valeria Răciula depune cerere de suspendare a activității. Iar, după adresarea petiției către Camera Notarială cu nr. 373 din 01 iulie 2021, la data de

06 iulie 2021 Ministrul Justiției emite ordinul de suspendare a activității notarului Valeria Răciula cu nr. 86, în care este indicată suspendarea activității până la 13 aprilie 2025.

24. Cu trimitere la art. 15 alin. (4) al Legii nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 cu privire la notariat, reclamantii pretind că, notarul Valeria Răciula, aflându-se sub protecția Ministerului Justiției al RM și sub protecția Camerei Notariale a RM, până în prezent activează ilegal, luând în considerare că ultima a schimbat teritoriul activității ilegal, fără concursul obligatoriu și fără stagiul minim de 5 ani la locul precedent. În conformitate cu Legea cu privire la notariat, notarii sunt legați de teritoriul de activitate pentru care au promovat concursul și au obținut licența. Potrivit legii, notarii desfășoară activitatea notarială în baza unei licențe ce se eliberează prin ordinul ministrului justiției, după promovarea concursului. Astfel, notarii participând la concursul public pentru suplinirea locurilor vacante de notar, sunt puși în situația de a-și alege teritoriul de activitate în funcție de cele scoase la concurs de către Ministrul Justiției și media notelor obținute.

25. După ce le-a devenit cunoscută informația relatată cu schema frauduloasă de schimb al teritoriului notarului Valeria Răciula fără concurs și fără experiența corespunzătoare, le-a devenit clar de ce ultima a autentificat Contractele de ipotecă nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din 06 martie 2018 cu multe greșeli de drept, cu încălcarea gravă a drepturilor sale.

26. Au considerat dubios faptul că după ce la data de 23 iunie 2021 contractele de ipotecă nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din 06 martie 2018 au fost contestate în Judecătoria Chișinău, sediul Centru, dosarul nr. 2-15081/2021 (2-21093573-12-2-23062021-1), la data de 26 iunie 2021, notarul Valeria Răciula a depus cerere de suspendare a activității. Totodată, este straniu coincidența că după ce la data de 02 iulie 2021 Bușev Ghenadie și Bușeva Irina au depus petiție către Camera Notarială a R.M. cu nr. de intrare 373, adresată președintelui Camerei Notariale, Vidrașcu Alexandra în legătură cu activitatea ilegală și neprofesională a notarului Valeria Răciula, la data de 06 iulie 2021 de către Ministrul Justiției a fost emis Ordinul nr. 86 din 06 iulie 2021 cu privire la suspendarea activității notarului Răciula Valeria, publicat în Monitorul Oficial la data 09 iulie 2021.

27. Potrivit Ordinului nr. 86 din 06 iulie 2021 cu privire la suspendarea activității, notarul Valeria Răciula a fost obligată în termen de o lună să transmită arhiva către notarul Dorina Cojocari, fapt care nu s-a realizat.

28. Potrivit Ordinului nr. 86 din 06 iulie 2021 cu privire la suspendarea activității, notarul Valeria Răciula a fost obligată să anunțe oamenii și cetățenii despre faptul că activitatea sa, se suspendă până la data de 13 aprilie 2025.

29. Reieșind din cele sus expuse, reclamantii și-au exprimat lipsa totală a încrederii față de notarul Răciula Valeria deoarece au dubii privitor la împuternicirile, competența și profesionalismul acesteia, onestitatea și

imparțialitatea, legalitatea activității și acțiunilor ei aplicate la autentificarea contractelor de ipotecă.

30. Drept urmare, au solicitat reclamanții, ridicarea licenței notarului Răciula Valeria cu privarea dreptului de a ocupa astfel de funcție, în legătură cu activitatea și acțiunile ei ilegale condiționat de schimbul ilegal al teritoriului de activitate din orașul Orhei în municipiul Chișinău, fără experiență minimă de 5 ani și fără concurs obligatoriu, depășirea esențială a împuternicirilor și competenței sale pe perioada ocupării ilegale a funcției de notar, nerespectarea termenelor de transmitere a arhivei activității notariale, care poate servi drept temei pentru retragerea licenței, lipsa imparțialității și a profesionalismului, din cauza căreia au fost grav încălcate drepturile sale.

31. La 14 ianuarie 2022, reclamanții au depus cerere, exprimarea voinței din 14 decembrie 2021 privind concretizarea și înlăturarea neajunsurilor prin care au solicitat anularea contractelor de ipotecă nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018, precum și excluderea din proces a intervenienților Camera Notarială și Ministerul Justiției al RM.

32. Ulterior, reclamanții au depus cerere exprimarea voinței № 7 din 22 decembrie 2022 privind concretizarea și înlăturarea neajunsurilor. În motivarea cererii menționează că la data de 10 decembrie 2021 cu nr. de intrare 31514 a fost depusă la sediul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, cererea de chemare în judecată împotriva activității ilegale a notarului Răciula Valeria.

33. La 14 ianuarie 2022, prin depunerea exprimării voinței cu nr. de intrare 822, au fost înlăturate toate neajunsurile și a fost concretizată acțiunea, iar, ca urmare a concretizării cerințelor, reclamanții au solicitat suspendarea executării Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012 „Cu privire la schimbarea teritoriului de activitate a notarului public Răciula Valeria” și, corespunzător, suspendarea executării contractelor de ipotecă nule nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din 06 martie 2018 până când hotărârea judecătorească va deveni irevocabilă, constatarea nulității Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012 și constatarea ilegalității activității notarului Răciula Valeria pe teritoriul municipiului Chișinău pentru perioada de la 05 noiembrie 2012 și până în prezent, constatarea nulității absolute a contractelor de ipotecă nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018 autentificate de notarul Răciula Valeria în legătură cu ilegalitatea Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012.

INCIDENTE DE PROCEDURĂ ÎN PRIMA INSTANȚĂ

34. Prin încheierea din 10 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, lui Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, li s-a acordat un termen de 10 zile pentru a înlătura neajunsurile și anume: a indica clar pretențiile reclamanților față de pârât și care este felul acțiunii înaintate și cercul de participanți; a indica circumstanțele de drept conform Codului administrativ, pe care reclamanții își întemeiază pretențiile, or, în cererea de chemare în judecată sunt indicate doar circumstanțele de fapt, fiind invocate prevederile Codului civil, nefiind

specificate, în acest sens, temeiurile din Codul administrativ pe care le invocă reclamantul în susținerea acțiunii înaintate; a indica datele despre respectarea procedurii prealabile, dacă o astfel de procedură este prevăzută de lege, ori, acțiunea va fi declarată inadmisibilă (f.d. 64/65, vol.I).

35. Prin încheierea din 17 ianuarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a declarat inadmisibilă acțiunea de contencios administrativ înaintată de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina împotriva Notarului Raciula Valeria, cu privire la anularea contractelor de ipotecă, în baza art. 207 alin. (2) lit. h) din Codul administrativ (f.d. 113, vol.I).

36. Prin decizia din 12 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis recursul declarat de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina. S-a casat încheierea din 17 ianuarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a restituit acțiunea de contencios administrativ înaintată de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina împotriva Notarului Raciula Valeria, cu privire la anularea contractelor de ipotecă, în instanța de fond (f.d. 162/167, vol.I).

37. Prin încheierea din 28 noiembrie 2022 a Președintele interimar al Judecătorei Chișinău, Nicolae Șova, s-a dispus redistribuirea cauzei de contencios administrativ la acțiunea depusă de către Bușev Ghenadie și Bușeva Irina împotriva Notarului Raciula Valeria, cu privire la anularea contractelor de ipotecă, aflată în procedura judecătorului Galina Ciobanu, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, de către persoana autorizată (f.d.170, vol.I).

38. Potrivit fișei de repartizare repetate a dosarului prin intermediul PIGD, cauza de contencios administrativ a fost redistribuită automat-aleatoriu, spre examinare judecătorului Dodon Viorica (f.d. 171, vol.I).

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

39. Prin hotărârea din 11 aprilie 2024 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ, depusă de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina împotriva Notarului Răciula Valeria, Ministerului Justiției al RM, Camerei Notariale a RM, privind suspendarea executării Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012 „Cu privire la schimbarea teritoriului de activitate a notarului public Valeria Rotaru” și, corespunzător, suspendarea executării contractelor de ipotecă nule nr. 1126, nr. 1127 și nr. 1128 din 06 martie 2018 până când hotărârea judecătorească va deveni irevocabilă, constatarea nulității Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012 și constatarea ilegalității activității Notarului Răciula Valeria pe teritoriul municipiului Chișinău pentru perioada de la 05 noiembrie 2012 și până în prezent, constatarea nulității absolute a contractelor de ipotecă nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018 autentificate de notarul Răciula Valeria în legătură cu ilegalitatea Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012 (f.d. 33, vol.II).

40. Dispozitivul hotărârii din 11 aprilie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, sediul Rîșcani, a fost notificat prin intermediul poștei electronice lui Bușev Ghenadie și lui Bușeva Irina, la 12 aprilie 2024, ora 09:55, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 35, vol.II).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

41. La 15 aprilie 2024, Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, au depus cerere de apel împotriva hotărârii din 11 aprilie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care au solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, din motiv că este una ilegală, obraznică, nefondată și neîntemeiată (f.d. 52/53, vol.II).

42. La 17 aprilie 2024, Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, au depus cerere cu privire la eliberarea hotărârii motivare. Totodată, în cerere au indicat motivele de fapt și de drept, în baza cărora își susțin cerere de apel împotriva hotărârii din 11 aprilie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 60/67, vol.II).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

43. Prin decizia din 21 mai 2025 a Curții de Apel Centru, s-a respins cererea de apel depusă de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, și s-a menținut hotărârea din 11 aprilie 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 147; 148/161, vol.II).

44. Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând prevederile legale care guvernează raportul juridic în coraport cu materialele cauzei și argumentele invocate în cererea de apel a conchis că hotărârea contestată urmează a fi menținută, or, prima instanța corect a elucidat și constatat circumstanțele cauzei, a verificat și apreciat obiectiv, probele prezente la materialele cauzei, stabilind corect circumstanțele de fapt.

45. În susținerea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că prima instanța just a conchis respingerea acțiunii, invocând, că la caz, din activitatea desfășurată de pârâții notarul Răciula Valeria, Ministerul Justiției al RM, Camera Notarială RM, din materialele cauzei nu rezultă încălcarea vreunui drept al reclamanților, nefiind justificate de către reclamanți ingerințe în drepturile acestora prin activitatea administrativă a pârâților, nefiind reclamanții destinatarii actului contestat, iar în acest sens, corect a statuat prima instanță că din acest punct de vedere este neîntemeiată acțiunea reclamanților.

46. În continuare, instanța de apel a considerat necesar de a menționa faptul că reieșind din dispozițiile art. 39 alin. (2), art. 17, art. 189 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, se atestă că, sesizarea instanței de judecată de către orice persoană care în opinia sa revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice, fie prin refuzul autorității administrative de a soluționa în termenul legal o cerere, implică existența obligatorie a două condiții, și anume, existența vătămării unui drept subiectiv recunoscut de lege a reclamantului și vătămarea dreptului său să fie cauzat

printr-un act administrativ, fie prin refuzul autorității administrative de a soluționa în termenul legal o cerere.

47. La fel, instanța de apel a relevat că în sensul Legii, revendicarea dreptului trebuie să se deducă din susținerile formulate prin acțiunea înaintată în judecată, în conținutul căreia urmează a fi arătată vătămarea dreptului personal, deoarece expresiile utilizate în textul art. art. 17, 39 și 189 din Codul administrativ de „drept vătămat” și de „încălcarea unui drept al său” se referă la drepturi subiective concrete, fiind excluse așa numitele drepturi prin ricoșeu, ipotetice, iluzorii sau virtuale, precum și acțiunile populare (*actio popularis*).

48. Raportând la caz, cadrul legal precizat, instanța de apel a constatat că reclamanții nu au demonstrat că prin actele administrative contestate le sunt afectate drepturile subiective ale acestora, iar în acțiunea de contencios administrativ, nu s-a indicat expres vreun drept personal vătămat prin contestarea actelor solicitate.

49. În această ordine de idei, instanța de apel a relevat că normele legale citate nu prevăd un contencios obiectiv de legalitate și denotă opțiunea legiuitorului pentru un contencios administrativ subiectiv efectiv, implicând revendicarea apărării unui drept subiectiv propriu al reclamantului prin activitatea administrativă.

50. În continuare, în privința cerințelor conexe al reclamanților Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, privind constatarea nulității absolute a contractelor de ipotecă nr. 1126 din 06 martie 2018, nr. 1127 din 06 martie 2018 și nr. 1128 din 06 martie 2018, autentificate de notarul Valeria Răciula în legătură cu ilegalitatea Ordinului Ministerului Justiției nr. 500 din 05 noiembrie 2012, instanța de apel a apreciat această cerință al reclamanților ca fiind nefondată, or, la materialele cauzei nu s-au administrat careva probe de către reclamanți care să justifice aceste revendicări.

51. Cu referire la argumentele reclamanților cu privire la atitudinea părtinitoare al judecătorului și grefierului primei instanțe, instanța de apel a conchis că urmează să fie respinse ca fiind nefondate, dat fiind că acestea sunt declarative și unilaterale, nefiind administrate în acest sens careva probe care să demonstreze cele relatate.

52. Alegațiile apelanților cu privire la netemeinicia concluziilor primei instanțe prin care s-a respins cererea cu privire la asigurarea acțiunii al acestora, instanța de apel a relevat că acestea nu urmează a fi reținute de către complet de judecată, întrucât apelanții interpretează eronat dispozițiile legale, or, din art. 214 alin. (2) din Codul administrativ, rezultă că: „Prevederile art.177 alin.(2) din Codul de procedură civilă, nu se aplică”.

53. Argumentele apelanților cu privire la preținsele acțiuni ilegale ale executorului judecătoresc, la fel, instanța de apel le-a apreciat ca fiind irelevante, din motiv că acestea nu constituie obiectul dezbaterilor judiciare, iar prin prisma art. 161 din Codul de executare, actele de executare întocmite de

executorul judecătoresc sau acțiunile/inacțiunea acestuia pot fi contestate de către părți și de alți participanți la procesul de executare, precum și de terții care consideră că prin actele de executare sau acțiunile/inacțiunea executorului judecătoresc le-a fost încălcat un drept recunoscut de lege.

54. Prin urmare, instanța de apel a constatat fără echivoc că este corectă concluzia primei instanțe cu privire la faptul că reclamanții Bușev Ghenadie și Bușeva Irina nu au demonstrat vătămarea drepturilor acestora prin activitatea administrativă desfășurată de pârâții Ministerul Justiției al RM, Camera Notarială a Republicii Moldova și notarul Răciulă Valeria.

55. Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar, argumentele invocate de către apelanți sunt nefondate și combătute integral prin constatările expuse supra, instanța de apel a ajuns la concluzia de a respinge apelul depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina și de a menține hotărârea primei instanțe.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

56. La 16 iunie 2025, prin intermediul Biroului pentru audiență și relații cu publicul al Curții Supreme de Justiție, Bușev Ghenadie și Bușeva Irina au depus cerere de recurs împotriva deciziei din 21 mai 2025 a Curții de Apel Centru (f.d. 147; vol.II).

57. În motivarea recursului au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar au susținut că instanța de apel nu a dat în niciun fel apreciere circumstanțelor de fapt, în special obiecțiilor serioase formulate de apelanții cu privire la hotărârea adoptată de judecătorul Dodon Viorica, hotărâre pe care o consideră ilegală, nefondată și neîntemeiată, prin care le-a fost încălcat grav drepturile ale Omului, inclusiv, dreptul la un proces, echitabil, motiv din care, în mod obligatoriu decizia instanței de fond urmează a fi casată integral, cu trimiterea din nou în prima instanță pentru rejudecarea cauzei în alt complet de judecată.

ASPECTE DE PROCEDURĂ ÎN ORDINE DE RECURS

58. La 03 februarie 2026, Curtea Supremă de Justiție, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, a expediat prin intermediul poștei electronice, pentru notificare în adresa intimaților, copia cererii de recurs depusă de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexată la materialele dosarului (f.d. 183, vol. II), însă, intimații până la data examinării admisibilității recursului, nu au făcut uz de dreptul procedural de a depune referințe referitor la argumentele recursului.

TERMENUL DE DECLARARE A RECURSULUI

59. Art. 245 din Codul administrativ, reglementează că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

60. Așadar, cu referire la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Curtea de Apel Centru a pronunțat decizia contestată la 21 mai 2025, în ședință publică (f.d. 77).

61. Decizia motivată a Curții de Apel Centru din 21 mai 2025, a fost expediată spre notificare apelanților, prin intermediul poștei terestre la data de 30 octombrie 2025, ora 15:52, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d. 162, vol.II).

62. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recurenții Bușev Ghenadie și Bușeva Irina s-au conformat prevederilor legale și a depus cererea de recurs în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

63. Art. 191 alin. (5), lit. b) din Codul administrativ, prevede că:

„(5) Curtea Supremă de Justiție soluționează: b) cererile de recurs împotriva hotărârilor, a deciziilor și a încheierilor curților de apel.”

64. Art. 93 alin. (3) din Codul administrativ, reglementează că:

„(3) Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.”

65. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

66. Art. 245¹ din Codul administrativ, prevede că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin. (1) lit. c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

67. Art. 246 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, reglementează că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹;

MOTIVAREA INSTANȚEI

68. Din analiza prevederilor legale reținute supra, rezultă că admisibilitatea sau inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească, în condițiile Codului administrativ, exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil, bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

69. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

70. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

71. Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recursul depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Centru și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate.

72. Din analiza recursului depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, rezultă că recurenții nu au invocat temeiul legal în baza căruia își întemeiază recursul.

73. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea

greșelilor imputate Curții de Apel Centru și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

74. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Centru, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

75. Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, conține obiecții de fapt și de drept, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Centru, fiind apreciate în mod corespunzător.

76. Criticile recurenților, astfel cum sunt formulate, nu se circumscriu niciunui dintre temeiurile de admisibilitate ale recursului prevăzute de art. 245¹ din Codul administrativ și, prin urmare, nu sunt apte să influențeze admisibilitatea acestuia.

77. Pe latura procesuală a recursului, completul mai reține că argumentarea recursului se rezumă în esență la reluarea tezelor de fond, fără o individualizare clară a motivelor de admisibilitate prevăzute limitativ de art. 245¹ din Codul administrativ.

78. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

79. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că admisibilitatea recursului trebuie analizată în contextul rolului și funcției legale atribuite instanței judecătorești supreme, care constau, în principal, în asigurarea aplicării și interpretării unitare a legii în soluționarea cauzelor de contencios administrativ. În acest sens, orice cerere de recurs trebuie să fie motivată în concordanță cu aceste principii fundamentale, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes.

80. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (a se vedea hotărârile CtEDO Golder c. Regatul Unit, 1975, §38; Stanev c. Bulgariei [MC], 2012, §230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (a se vedea hotărârea CtEDO Luordo c. Italiei, 2003, §85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (a se vedea hotărârea CtEDO Levages Prestations Services c. Franței, 1996, §45).

81. Curtea de la Strasbourg a mai reiterat că modul de aplicare a art. 6 din CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de specificul acestor proceduri, urmând a se ține cont de totalitatea procedurilor în sistemul

de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea hotărârea CtEDO Botten c. Norvegiei, 1996, §39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea hotărârea CtEDO Helmers c. Suediei, 1991, §31, 36).

82. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina.

83. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 alin. (2) lit. a¹) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul depus de Bușev Ghenadie și Bușeva Irina, împotriva deciziei din 21 mai 2025 a Curții de Apel Centru.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni